

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-691761-II/II/MK

00-090 Warszawa   Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77   Fax 22 827 64 53

Warszawa, 5. 11. 2012 r.

Pan
Jarosław Gowin
Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze

Uprzejmie pragnę poinformować, że przedmiotem zainteresowania Rzecznika Praw Obywatelskich jest problematyka dotycząca dostępu do akt postępowania karnego, na zasadzie art. 156 § 1 Kodeksu postępowania karnego (dalej: k.p.k), rodzica, który nie został dopuszczony do działania w sprawie w charakterze strony.

Wskazać bowiem należy, iż zgodnie z art. 156 § 1 k.p.k. dostęp do akt postępowania karnego, oprócz stron, obrońców, pełnomocników, mają również przedstawiciele ustawowi.

Zgodnie natomiast z art. 51 § 2 k.p.k. *Jeżeli pokrzywdzonym jest małoletni albo ubezwłasnowolniony całkowicie lub częściowo, prawa jego wykonuje przedstawiciel ustawowy albo osoba, pod której stałą pieczę pokrzywdzony pozostaje.*

Powyższe uregulowanie z Kodeksu postępowania karnego stało się przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 30 września 2010 r. (sygn. akt I KZP 10/10, publ. OSNKW z 2010 r. Nr 10, poz. 84) podniósł, iż *rodzic małoletniego nie może, działając w charakterze przedstawiciela ustawowego, wykonywać praw tego małoletniego jako pokrzywdzonego w postępowaniu karnym, w tym także w postępowaniu z oskarżenia prywatnego, jeżeli oskarżonym jest drugi z rodziców.*

W aspekcie wyżej przedstawionego kontekstu prawnego, w sprawach komunikowanych Rzecznikowi Praw Obywatelskich ujawnia się praktyka prokuratur i sądów, które odmawiają rodzicom nie dopuszczonym w sprawie w charakterze strony, dostępu do akt, mimo, iż w przekonaniu Rzecznika rodzic, który nie został dopuszczony do udziału w sprawie na zasadzie art. 51 § 2 k.p.k., nie traci charakteru „przedstawiciela ustawowego” zdefiniowanego w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym.

Za powyższym poglądem przemawia argument, iż pojęcie „przedstawiciela ustawowego” nie zostało zdefiniowane w żadnym z przepisów Kodeksu postępowania karnego i na użytek prawa karnego, należy odwołać się do instytucji przedstawiciela ustawowego uregulowanej w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym (por. uzasadnienie cyt. wyżej uchwały SN z dnia 30 września 2010 r.). Zgodnie natomiast z art. 98 § 1 k.r.o. w zw. z art. 92 k.r.o. przedstawicielami ustawowymi dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską (a więc małoletniego) są rodzice.

W tym stanie rzeczy rodzic, jako przedstawiciel ustawowy małoletniego winien mieć zagwarantowane - na zasadzie art. 156 § 1 k.p.k. prawo dostępu do akt sprawy karnej, w której pokrzywdzonym jest osoba małoletnia pozostająca pod jego władzą rodzicielską.

Czym innym jest bowiem uprawnienie związane z wykonywaniem praw małoletniego jako pokrzywdzonego w postępowaniu karnym, a czym innym jest z kolei możliwość dostępu do akt sprawy karnej, w której osobą pokrzywdzoną jest osoba małoletnia pozostająca pod jego władzą rodzicielską.

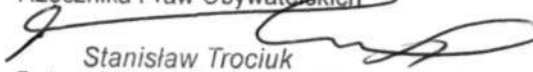
Problem ten jest o tyle istotny, iż na skutek przedstawionej powyżej praktyki prokuratur i sądów, rodzic małoletniego występującego w sprawie w charakterze pokrzywdzonego, w której to sprawie oskarżonym jest drugi z rodziców, nie ma praktycznie żadnej wiedzy na temat tego postępowania, co jawi się w ocenie Rzecznika jako naruszenie jego praw, a dodatkowo stanowi nieuzasadnione różnicowanie rodziców w zakresie dostępu do wiedzy na

temat sytuacji prawnej i nie tylko (w trakcie takiego postępowania gromadzone są bowiem różne dowody np. z opinii biegłych) własnego dziecka.

Mając na względzie powyższe zwracam się do Pana Ministra z prośbą o ustosunkowanie się do problematyki przedstawionej w niniejszym piśmie i o poinformowanie Rzecznika o zajętych stanowisku.

z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich